ĢENERĀLADVOKĀTA ĪVA BOTA [*YVES BOT*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 14. aprīlī [1]

Lieta C-492/14

Essent Belgium NV
pret
Vlaams Gewest,
Inter Energa u.c.,
Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt (VREG)

(Rechtbank van eerste aanleg te Brussel (Briseles pirmās instances tiesa, Beļģija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Zaļās elektroenerģijas, kas tiek tieši ievadīta sadales tīklos, bezmaksas sadales sistēmas — Atteikums ņemt vērā zaļo elektroenerģiju, kas saražota ārpus attiecīgās dalībvalsts — Preču brīva aprite — EKL 28. pants

I – Ievads

1. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretējams EKL 12., 28. un 30. pants, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvas 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu 3. panta 1. un 4. punkts [2].

2. Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībās starp *Essent Belgium NV* [3] un tostarp *Vlaams Gewest* (Flandrijas reģions), kurās runa ir par šī reģiona ārpuslīgumisko atbildību saistībā ar vairāku tādu tiesību aktu secīgu pieņemšanu, ar kuriem elektroenerģijas, kas saražota no atjaunojamiem energoresursiem [4], bezmaksas sadale tiek paredzēta tikai attiecībā uz zaļo elektroenerģiju, kas tieši ievadīta sadales tīklos, kas atrodas, pirmkārt, Flandrijas reģionā un, otrkārt, visā dalībvalstī, kurā ietilpst šis reģions.

3. Savā 2014. gada 1. jūlija spriedumā *Ålands Vindkraft* [5] un 2014. gada 11. septembra spriedumā *Essent Belgium* [6] Tiesa atzina, ka valsts atbalsta shēmu zaļās elektroenerģijas ražošanai, kas izmanto tirgojamus sertifikātus, izmantošana var tikt ierobežota, to attiecinot tikai uz zaļās elektroenerģijas ražošanu, kas notiek attiecīgās dalībvalsts teritorijā.

1 — Oriģinālvaloda – franču.
2 — OV 2003, L 176, 37. lpp., un labojums – OV 2004, L 16, 74. lpp.
3 — Turpmāk tekstā – "*Essent*".
4 — Turpmāk tekstā – "zaļā elektroenerģija".
5 — C-573/12, EU:C:2014:2037.
6 — No C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192.

4. Tā kā man jau ir bijusi iespēja izklāstīt iemeslus, kuru dēļ šie atbalsta shēmu teritoriālie ierobežojumi man nešķiet atbilstoši prasībām par preču brīvu apriti[7], es tos atkal nepieminēšu, lai gan šo Tiesas spriedumu motivācija man nešķiet pārliecinoša.

5. Šajos secinājumos es vienīgi centīšos noskaidrot, vai Tiesas sniegtā argumentācija ir attiecināma arī uz tādu zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales sistēmu kā pamatlietā aplūkotā.

6. Es sniegšu apstiprinošu atbildi uz šo jautājumu, kurā es secinu, ka nediskriminācijas princips, kas it īpaši paredzēts EKL 12. pantā un Direktīvās 96/92/EK[8], 2003/54 un 2001/77/EK[9], kā arī EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali paredzot tikai tām ražošanas iekārtām, kas tieši pieslēgtas attiecīgajā dalībvalstī vai šīs valsts reģiona teritorijā esošajiem sadales tīkliem, no šīs bezmaksas sadales tiek izslēgtas ražošanas iekārtas, kas atrodas citās dalībvalstīs.

II – Atbilstošās tiesību normas

A – *Savienības tiesības*

1) Tiesiskais regulējums attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu

7. Elektroenerģijas iekšējā tirgus pakāpeniska veidošana notika, pieņemot vairākas secīgas direktīvas, tostarp Direktīvu 96/92 un Direktīvu 2003/54.

a) Direktīva 96/92

8. Direktīvas 96/92 preambulas 4. apsvērumā ir uzsvērts, ka iekšējā elektroenerģijas tirgus izveide ir nozīmīga, lai palielinātu šīs produkcijas ražošanas, pārvades un sadales efektivitāti un pastiprinātu piegādes drošību un Eiropas ekonomikas konkurētspēju, un ievērotu vides aizsardzību.

9. Šīs direktīvas preambulas 28. apsvērumā ir precizēts, ka vides aizsardzības apsvērumu dēļ var dot priekšroku zaļās elektroenerģijas ražošanai.

10. Minētās direktīvas 11. panta 2. un 3. punktā ir noteikts:

“2. Nekādā gadījumā [elektroenerģijas sadales sistēmas operators] sistēmu lietotājiem vai sistēmu lietotāju grupām nerada nevienlīdzīgus nosacījumus, īpaši par labu saviem meitasuzņēmumiem vai akcionāriem.

3. Dalībvalsts var prasīt, lai sadales sistēmas operators, veicot ražošanas objektu dispečervadību, dod priekšroku ražošanas objektiem, kas izmanto atjaunojamus enerģijas avotus vai atkritumus vai kombinēti ražo siltumu un elektroenerģiju.”

7 — Skat. manus secinājumus lietā Ålands Vindkraft (C-573/12, EU:C:2014:37) un apvienotajās lietās *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2013:294).

8 — Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīva [96/92/EK] par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 1997, L 27, 20. lpp.).

9 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. septembra Direktīva [2001/77/EK] par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus (OV 2001, L 283, 33. lpp.).

11. Direktīvas 96/92 16. pantā ir noteikts:

"Organizējot pieeju sistēmai, dalībvalstis var izvēlēties 17. un/vai 18. pantā minētās procedūras. Abu grupu procedūras saskan ar objektivitātes, pārredzamības un nediskriminācijas kritērijiem."

b) Direktīva 2003/54

12. Direktīva 2003/54, kas stājās spēkā 2003. gada 4. augustā, tika atcelta ar Direktīvu 2009/72/EK[10].

13. Direktīvas 2003/54 preambulas 26. apsvērumā ir norādīts, ka "sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistību ievērošana ir šīs direktīvas pamatprasība, un šajā direktīvā ir svarīgi precizēt kopīgos minimālos standartus, kurus ievēro visas dalībvalstis un kuros ņemti vērā patērētāju aizsardzības mērķi, piegāžu drošība, vides aizsardzība un līdzvērtīga konkurence visās dalībvalstīs. Svarīgi, lai sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības varētu interpretēt katrā valstī, ņemot vērā apstākļus valstī un ievērojot Kopienas tiesību aktus".

14. Šīs direktīvas 2. panta 3. un 5. punktā attiecīgi ir definēts, ka "pārvade" ir "elektroenerģijas transportēšana apvienotajā ļoti augsta sprieguma un augsta sprieguma pārvades tīklā, lai to piegādātu gala patērētājiem vai izplatītājiem", un "sadale" ir "elektroenerģijas transportēšana augstsprieguma, vidēja sprieguma un zemsprieguma sadales sistēmās, lai to piegādātu patērētājiem".

15. Minētās direktīvas II nodaļas "Nozares organizācijas vispārīgie noteikumi" 3. panta 1. punktā ir noteikti brīvas konkurences princips un princips par diskriminācijas aizliegumu starp elektroenerģijas uzņēmumiem.

16. Tomēr ar Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktu dalībvalstīm ir atļauts uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, vispārējās ekonomiskās interesēs uzlikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuras attiecas uz drošību, tostarp piegādes drošību, piegādes regularitāti, kvalitāti un cenu, kā arī uz vides aizsardzību, tostarp energoefektivitāti un klimata aizsardzību, ievērojot, ka šādām saistībām "[ir jābūt] skaidri definētām, pārredzamām, nediskriminējošām, pārbaudāmām", un "tām jāgarantē tas, ka visiem ES elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga pieeja valstu patērētājiem". Šīs direktīvas 3. panta 4. punktā ir precizēts, ka, ja dalībvalsts minēto saistību izpildei piešķir kompensāciju vai ekskluzīvas tiesības, to dara "nediskriminējošā un pārredzamā veidā".

17. Turklāt ar minētās direktīvas 3. panta 7. punktu dalībvalstīm ir atļauts "[īstenot] atbilstīgus pasākumus, lai sasniegtu sociālās un ekonomiskās kohēzijas un vides aizsardzības mērķus, kas var ietvert energoefektivitātes/pieprasījuma pārvaldības pasākumus un līdzekļus cīņai pret klimata izmaiņām un piegāžu drošības nodrošināšanu". Šie pasākumi varēja ietvert "atbilstošu ekonomisku stimulu nodrošināšanu, attiecīgā gadījumā izmantojot visus esošos valstu un Kopienas instrumentus, lai uzturētu un ierīkotu vajadzīgo tīkla infrastruktūru, tostarp starpsavienojumu jaudu".

18. Direktīvas 2003/54 V nodaļas "Sadales sistēmas ekspluatācija" 14. panta 2. punktā ir paredzēts, ka "nekādā gadījumā sistēmas operators sistēmu lietotājiem vai sistēmu lietotāju kategorijām nerada nevienlīdzīgus nosacījumus, jo īpaši par labu saviem saistītajiem uzņēmumiem". Ar šīs direktīvas 14. panta 4. punktu dalībvalstīm ir skaidri atļauts "prasīt, lai sadales sistēmas operators, veicot ražošanas objektu dispečervadību, dod priekšroku ražošanas objektiem, kas izmanto neizsīkstošos enerģijas avotus vai atkritumus, vai koģenerācijai".

10 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva [2009/72/EK] par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54 atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.).

19. Minētās direktīvas 20. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis rūpējas par tādas sistēmas ieviešanu, kas trešajām personām dod pieeju pārvades un sadales sistēmām, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, un ko "piemēro objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas".

20. Direktīvas 2003/54 23. pantā dalībvalstīm ir noteikts pienākums norīkot regulatīvas iestādes, kas ir atbildīgas vismaz par to, lai tirgū nebūtu diskriminācijas, kā arī par efektīvas tirgus konkurences un efektīvas tirgus funkcionēšanas nodrošināšanu, un ir atbildīgas vismaz par tās metodikas noteikšanu vai apstiprināšanu pirms stāšanās spēkā, ko izmanto, lai aprēķinātu vai paredzētu arī noteikumus un nosacījumus attiecībā uz pieslēgumu un pieeju valsts tīkliem, tostarp pārvades un sadales tarifiem. Šīs regulatīvās iestādes bija pilnvarotas vajadzības gadījumā pieprasīt pārvades un sadales sistēmas operatoriem grozīt 1., 2. un 3. punktā minētos noteikumus un nosacījumus, tarifus, paņēmienus un metodiku, lai nodrošinātu to samērīgumu un nediskriminējošu piemērošanu.

2) Tiesiskais regulējums attiecībā uz zaļās elektroenerģijas veicināšanu

21. Tiesiskais regulējums, kas pamatlietā piemērojams *ratione temporis*, ir Direktīva 2001/77, kas tika atcelta ar Direktīvu 2009/28/EK [11].

22. Direktīvas 2001/77 preambulas 1. apsvērumā ir atzīta nepieciešamība prioritārā kārtā veicināt neizsīkstošo enerģijas avotu izmantošanu, savukārt tās 2. apsvērumā ir paredzēts, ka zaļās elektroenerģijas pielietojuma veicināšanai Kopienā ir augsta prioritāte.

23. Šīs direktīvas preambulas 14. apsvērumā ir norādīts, ka ir svarīgi garantēt mehānismu, ar kuriem valsts līmenī tiek atbalstīta atjaunināmo energoresursu izmantošana, pienācīgu darbību, līdz sāk darboties Kopienas sistēma, savukārt tās 15. apsvērumā ir minēts, ka ir pāragri lemt par šādas sistēmas izveidi.

24. Minētās direktīvas preambulas 19. apsvērumā ir norādīts uz vajadzību, veicinot neizsīkstošo enerģijas avotu tirgus attīstību, ņemt vērā tās labvēlīgo ietekmi uz reģionu un vietējas attīstības iespējām, eksporta iespējām, sociālo kohēziju un nodarbinātību, it īpaši attiecībā uz maziem un vidēja lieluma uzņēmumiem, kā arī neatkarīgiem enerģijas ražotājiem.

25. Saskaņā ar Direktīvas 2001/77 1. pantu tās "mērķis ir veicināt elektrības ražošanā izmantojamo neizsīkstošo enerģijas avotu nozīmes palielināšanos iekšējā elektrības tirgū un radīt pamatu vēlākai Kopienas sistēmai šajā jomā".

26. Šīs direktīvas 4. panta "Atbalsta shēmas" 1. punktā ir paredzēts:

"Neierobežojot [EKL] 87. un 88. pantu, Komisija izvērtē dalībvalstīs piemērotos mehānismus, saskaņā ar kuriem elektrības ražotājs, pamatojoties uz valsts iestāžu pieņemtiem noteikumiem, saņem tiešu vai netiešu atbalstu, un kuri varētu izpausties kā tirdzniecības ierobežošana, vērtējumā noskaidrojot, vai minētie mehānismi palīdz sasniegt mērķus, kas norādīti [EKL] 6. un 174. pantā."

27. Minētās direktīvas 7. pantā "Jautājumi saistībā ar elektrotīkliem" ir paredzēts:

"1. Neskarot elektrotīkla izturības un drošības uzturēšanu, dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka pārvades sistēmu operatori un sadales sistēmu operatori savā teritorijā garantē [zaļās elektroenerģijas] pārvadi un sadali. Attiecībā uz [zaļo elektroenerģiju] tās var arī paredzēt prioritāru pieeju elektrotīklam. Izvietojot elektrostaciju iekārtas, pārvades sistēmu operatori, ciktāl to ļauj valsts elektrosistēmas darbība, dod priekšroku tādām, kuras izmanto neizsīkstošos enerģijas avotus.

11 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīva [2009/28/EK] par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77 un 2003/30/EK (OV 2009, L 140, 16. lpp.).

2. Dalībvalstis izveido tiesisku regulējumu vai prasa pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem izstrādāt un publicēt savus standarta noteikumus attiecībā uz izmaksu segšanu saistībā ar tādiem tehniskiem pielāgojumiem, kā pieslēgumi tīklam un tīkla ievilkšana, kas vajadzīgi, lai integrētu jaunus ražotājus, kuri ievada savstarpēji savienotajā tīklā [zaļo elektroenerģiju].

Šiem noteikumiem jāpamatojas uz objektīviem, atklātiem un nediskriminējošiem kritērijiem, jo īpaši ņemot vērā visas izmaksas un ieguvumus, kas saistīti ar minēto ražotāju pieslēgšanu tīklam Noteikumos var paredzēt dažādu veidu pieslēgumus.

3. Attiecīgā gadījumā dalībvalstis var prasīt pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem pilnībā vai daļēji segt 2. punktā minētās izmaksas.

[..]

6. Dalībvalstis nodrošina, ka samaksas iekasēšana par pārvadi un sadali nav diskriminējoša attiecībā uz [zaļo elektroenerģiju], tostarp jo īpaši tādu elektrību, kas, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, ražota nomaļos reģionos, kā salās un reģionos ar zemu iedzīvotāju blīvumu.

Attiecīgā gadījumā dalībvalstis izveido tiesisku regulējumu vai prasa pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem nodrošināt, ka samaksa, ko par elektrības pārvadi un sadali iekasē no uzņēmumiem, kas izmanto neizsīkstošos enerģijas avotus, atspoguļo reālus izmaksu ietaupījumus, kas radušies uzņēmuma pieslēgšanas pie tīkla rezultātā. Šādi izmaksu ietaupījumi var rasties, izmantojot tiešu pieslēgumu zemsprieguma tīklam.

[..]”

B – *Beļģijas tiesības*

28. Lai veicinātu zaļās elektroenerģijas ražošanu, Flandrijas valdība par labu zaļās elektroenerģijas ražotājiem izveidoja sistēmu sadales tīkla bezmaksas izmantošanai.

29. Saskaņā ar 2000. gada 17. jūlija *vlaams decreet houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt* (Flandrijas Dekrēts par elektroenerģijas tirgus organizāciju) 15. pantu [12]:

“Tīkla operators bez maksas veic visus uzdevumus, kas nepieciešami zaļās elektroenerģijas sadalei, izņemot pieslēgšanu sadales tīklam.

Flandrijas valdība var ierobežot pirmajā daļā noteikto sistēmu.”

30. Šis 15. pants no 2005. gada 1. janvāra tika atcelts ar 2004. gada 24. decembra *vlaams decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2005* (Flandrijas Dekrēts par dažādiem pasākumiem saistībā ar 2005. gada budžetu) 61. pantu [13].

31. Pirms notika šī atcelšana, bezmaksas sadales sistēmas piemērošanas kārtība piedzīvoja būtiskas izmaiņas, proti, trīs secīgu lēmumu pieņemšanu.

12 — *Belgisch Staatsblad*, 2000. gada 22. septembris, 32166. lpp.; turpmāk tekstā – “Dekrēts par elektroenerģiju”.

13 — *Belgisch Staatsblad*, 2004. gada 31. decembris, 87220. lpp.

32. Pirmkārt, 2001. gada 28. septembra *besluit van de vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen* (Flandrijas valdības lēmums par elektroenerģijas ražošanas no atjaunojamajiem energoresursiem veicināšanu) [14] nodrošināja bezmaksas sadali elektroenerģijai, kas saražota reģionā, kurš nav Flandrijas reģions, vai ārvalstīs. Minētā lēmuma 14. pantā bija noteikts:

"[..]

Tīkla operators bez maksas veic visus uzdevumus, kas minēti Dekrēta par elektroenerģiju 15. pantā [..].

Attiecībā uz elektroenerģiju, kas nav saražota Flandrijas reģionā, iestāde, kas ir pilnvarota izsniegt zaļās elektroenerģijas sertifikātus attiecīgajai ražošanas vietai, regulatīvai iestādei izsniedz apliecinājumu, kas garantē, ka šī elektroenerģija ir ražota no [..] noteiktajiem atjaunojamajiem energoresursiem un ir paredzēta galapatērētājam Flandrijā.

[..]"

33. Otrkārt, 2001. gada 28. septembra lēmuma 14. panta redakcijā, kurā iekļauti 2003. gada 4. aprīļa lēmumā paredzētie grozījumi [15] un kas stājās spēkā 2003. gada 30. aprīlī, bezmaksas sadale bija paredzēta tikai attiecībā uz ražošanas iekārtām, kas atrodas Flandrijas reģionā. Šis pants bija izteikts šādā redakcijā:

"1. Atbilstoši Dekrēta par elektroenerģiju 15. panta otrajai daļai bezmaksas sadale, kas paredzēta šī paša dekrēta 15. panta pirmajā daļā, attiecas tikai uz elektroenerģijas, kas saražota ražošanas iekārtās, kuras ir pieslēgtas Flandrijas reģionā esošajiem sadales tīkliem, ievadi.

2. [Zaļās] elektroenerģijas piegādātājs neiekļauj šīs elektroenerģijas galapatērētāja starppatēriņa rēķinā un galīgajā aprēķinā maksu par tās sadali [..].

[..]"

34. Pēc tam, kad *Essent* tajā cēla prasību par 2003. gada 4. aprīļa lēmuma 2. panta atcelšanu, *Raad van State* (Valsts Padome, Beļģija) ar 2004. gada 12. janvāra spriedumu apturēja šī panta piemērošanu.

35. Pēc šīs apturēšanas, treškārt, tika pieņemts 2004. gada 5. marta *besluit van de vlaamse regering inzake de bevordering van elektriciteitsopwekking uit hernieuwbare energiebronnen* (Flandrijas valdības lēmums, ar ko veicina elektroenerģijas ražošanu no atjaunojamajiem energoresursiem) [16], ar ko atcēla un no 2004. gada 23. marta aizvietoja 2001. gada 28. septembra lēmumu.

36. 2004. gada 5. marta lēmuma 18. pantā bija noteikts:

"1. Atbilstoši Dekrēta par elektroenerģiju 15. panta otrajai daļai bezmaksas sadale, kas paredzēta šī paša dekrēta 15. panta pirmajā daļā, attiecas tikai uz elektroenerģiju, kas tiek piegādāta galapatērētājiem, kuriem ir pieslēgums Flandrijas reģionā esošam sadales tīklam, un kas saražota no 15. pantā norādītajiem atjaunojamiem energoresursiem ražošanas iekārtā, kura savu elektroenerģiju ievada tieši Beļģijā esošā sadales tīklā.

2. [Zaļās] elektroenerģijas piegādātājs neiekļauj šīs elektroenerģijas galapatērētāja galīgajā aprēķinā maksu par tās sadali [..].

14 — *Belgisch Staatsblad*, 2001. gada 23. oktobris, 36778. lpp.; turpmāk tekstā – "2001. gada 28. septembra lēmums".

15 — *Belgisch Staatsblad*, 2003. gada 30. aprīlis, 23334. lpp.; turpmāk tekstā – "2003. gada 4. aprīļa lēmums".

16 — *Belgisch Staatsblad*, 2004. gada 23. marts, 16296. lpp.; turpmāk tekstā – "2004. gada 5. marta lēmums".

[..]"

37. Pēc tam, kad *Essent* tajā cēla prasību par 2004. gada 5. marta lēmuma 18. panta atcelšanu, *Raad van State* (Valsts padome) apturēja šīs tiesību normas piemērošanu ar 2004. gada 23. decembra spriedumu un pēc tam minēto prasību noraidīja ar 2012. gada 13. novembra spriedumu.

38. Pēc tam, kad ar 2004. gada 24. decembra Flandrijas Dekrētu par dažādiem pasākumiem saistībā ar 2005. gada budžetu tika atcelts Dekrēta par elektroenerģiju 15. pants, ar 2005. gada 25. marta Flandrijas valdības lēmumu no 2005. gada 1. janvāra tika atcelts 2004. gada 5. marta lēmuma 18. pants [17].

III – Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

39. Kopš 2003. gada *Essent* piegādā patērētājiem, kas dzīvo Flandrijas reģionā, elektroenerģiju, ko tā importē no Nīderlandes un kas, pēc tās domām, ir zaļā elektroenerģija.

40. Uzskatot, ka tādēļ, ka ar 2003. gada 4. aprīļa lēmumu un vēlāk ar 2004. gada 5. marta lēmumu tika grozīts tiesiskais regulējums, tai esot ticis nodarīts kaitējums, jo tā ir zaudējusi bezmaksas sadales iespēju tikai Flandrijas reģionā esošajā sadales tīklā, *Essent* cēla prasību par atbildību *rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances tiesa) pret Flandrijas reģionu, lūdzot, lai pasludināmais spriedums būtu atzīts par tādu, uz ko var atsaukties tostarp attiecībās ar *Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt* (Gāzes un elektroenerģijas tirgus regulatīvā iestāde) [18], t.i., kompetento iestādi, kas pilnvarota pieņemt elektroenerģijas sadales tarifus un lemt par iespējamu bezmaksas sadales piešķiršanu, kā arī attiecībās ar dažādiem sadales tīklu privātajiem un valsts operatoriem, kas *Essent* bija pieprasījuši samaksāt sadales izmaksas.

41. Savu prasījumu atbalstam *Essent* cita starpā uzsvēra, ka tiesību normas, saskaņā ar kurām bezmaksas sadale nav attiecināma uz zaļo elektroenerģiju, kura ir saņemta no citām dalībvalstīm, esot pretrunā EKL 12. un 28. pantam, kā arī Direktīvas 96/92 3. panta 1. punktam un 11. panta 2. punktam.

42. Šajos apstākļos *rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, šajā gadījumā Dekrētu par elektroenerģiju, aplūkojot to kopsakarā ar 2003. gada 4. aprīļa lēmumu, ar ko ierobežo bezmaksas sadali ar elektroenerģijas, kas saražota ražošanas iekārtās, kuras ir pieslēgtas Flandrijas reģionā esošajiem sadales tīkliem, ievadi un elektroenerģija no ražošanas iekārtām, kuras nav pieslēgtas Flandrijas reģionā esošajiem sadales tīkliem, netiek iekļauta bezmaksas sadalē?

2) Vai EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, šajā gadījumā Dekrētu par elektroenerģiju, aplūkojot to kopsakarā ar 2004. gada 5. marta lēmumu, kā to piemēro [regulatīvā iestāde], kas bezmaksas sadali ierobežo ar elektroenerģiju no ražošanas iekārtām, kuras elektroenerģiju tieši ievada Beļģijā esošā sadales tīklā, un elektroenerģija no ražošanas iekārtām, kuras neveic tiešu ievadi Beļģijā esošā sadales tīklā, netiek iekļauta bezmaksas sadalē?

3) Vai valsts tiesiskais regulējums pirmā un otrā jautājuma izpratnē ir saderīgs ar vienlīdzīgas attieksmes principu un diskriminācijas aizliegumu, kas ir paredzēti tostarp EKL 12. pantā un Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 1. un 4. punktā?"

17 — *Belgisch Staatsblad*, 2005. gada 27. maijs, 24763. lpp.

18 — Tagad – *Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt* (*VREG*).

IV – Mans vērtējums

A – *Ievada apsvērumi*

43. Vispirms ir jānosaka, kuras no Savienības tiesību normām ir būtiskas, lai atbildētu uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

44. Šajā saistībā, pirmkārt, attiecībā uz *ratione temporis* piemērojamajām tiesību normām ir jākonstatē, ka, lai gan iesniedzējtiesa neatsaucas uz Direktīvu 96/92, tomēr, ņemot vērā to, ka 2001. gada 28. septembra spriedums tika pasludināts pirms Direktīvas 2003/54 stāšanās spēkā, lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir jāizvērtē ne tikai attiecībā uz šīs direktīvas normām, bet arī attiecībā uz Direktīvas 96/92 tiesību normām.

45. Otrkārt, attiecībā uz *ratione materiae* piemērojamajām tiesību normām ir jāatzīmē, ka, lai gan iesniedzējtiesa, lai apstiprinātu nediskriminācijas principu atvasinātajās tiesībās, atsaucās tikai uz Direktīvas 2003/54 3. panta 1. un 4. punktu, tomēr šī direktīva ietver arī citas tiesību normas, kam ir nozīme, jo tās ietver konkrētas šī principa izpausmes, īstenojot piekļuvi pārvades un sadales sistēmām [tīkliem].

46. Turklāt jākonstatē, ka Direktīvā 2001/77, it īpaši tās 7. pantā, ir paredzēti īpaši noteikumi par zaļās elektroenerģijas piegādes un sadales nosacījumiem.

47. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru [19] es atbildēšu uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ņemot vērā visas Direktīvas 2003/54 un Direktīvas 2001/77 normas, kurām varētu būt nozīme saistībā ar minētajām problēmām.

48. Vispirms es šo lūgumu analizēšu saistībā ar diskriminācijas aizliegumu, tad saistībā ar preču brīvu apriti [20].

B – *Par trešo jautājumu*

49. Ar savu trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tiesību normas par diskriminācijas aizliegumu, kas paredzētas EKL 12. pantā un Direktīvās 96/92, 2003/54 un 2001/77, nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali paredzot tikai tām ražošanas iekārtām, kas tieši pieslēgtas attiecīgajā dalībvalstī vai kādā šīs valsts reģionā esošajiem sadales tīkliem, tādējādi no bezmaksas sadales tiek izslēgtas ražošanas iekārtas, kas atrodas citās dalībvalstīs.

50. Jākonstatē, ka attiecīgās direktīvas ietver vairākas tiesību normas, kas ir nediskriminācijas principa īpašas izpausmes, pat ja tās iecerētas, lai risinātu atšķirīgas problēmas.

51. Starp attiecīgajām atvasināto tiesību normām ir tādas, kas faktiski vispārējā veidā paredz nediskriminācijas principu elektroenerģijas nozarē. Citas it īpaši attiecas uz zaļās elektroenerģijas diskriminēšanas aizliegumu. Visbeidzot vēl citās tiesību normās, šķiet, ir ietverts pozitīvās diskriminācijas princips par labu šai elektroenerģijai.

52. Pirmā tiesību normu grupa vispārīgā veidā nosaka nediskriminācijas principu attiecībā uz piekļuvi pārvades un sadales tīkliem.

19 — Skat. it īpaši 2015. gada 29. oktobra spriedumu *Nagy* (C-583/14, EU:C:2015:737, 20. punkts un tajā minētā judikatūra).

20 — Tā kā iesniedzējtiesa nejautā Tiesai par to, vai tāda bezmaksas sadales sistēma kā pamatlietā ir valsts atbalsta shēma, es neizvērtēšu šo sistēmu saistībā ar tiesību normām valsts atbalsta jomā.

53. Piemēram, Direktīvas 2003/54 3. panta 1. punktā un 14. panta 2. punktā, kuru formulējums ir gandrīz vai identisks Direktīvas 96/92 3. panta 1. punkta un 11. panta 2. punkta formulējumam, ir prasīts, lai valsts rīcība un sistēmas operatora rīcība, tiem īstenojot piekļuvi sistēmai [tīklam], nebūtu diskriminējoša. Šis aizliegums būtu jāsalīdzina ar aizliegumu Direktīvas 96/92 16. pantā, kas aizliedz dalībvalstīm organizēt pieeju sistēmai [tīklam] diskriminējošā veidā neatkarīgi no tā, vai tās izvēlas sarunu procedūru vai vienīgā pircēja procedūru, un Direktīvas 2003/54 20. panta 1. punktu, kurā paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina visiem tiesīgiem patērētājiem tādas sistēmas ieviešanu, kas trešajām personām dod pieeju pārvades un sadales sistēmām, pamatojoties uz publicētiem tarifiem, un ko "piemēro objektīvi un bez sistēmas lietotāju diskriminācijas".

54. Vispārējais princips par diskriminācijas aizliegumu attiecībā uz pieeju tīkliem ir arī īpaši ietverts uzdevumos, kas regulatīvajām iestādēm uzticēti ar Direktīvas 2003/54 23. panta 1. punkta f) apakšpunktu un 4. punktu, kuros paredzēts, ka tās ir atbildīgas par to, lai "nebūtu diskriminācijas", un par "efektīvas konkurences nodrošināšanu", it īpaši attiecībā uz noteikumiem, nosacījumiem un tarifiem jaunu elektroenerģijas ražotāju pievienošanai, "lai garantētu, ka tie ir objektīvi, pārredzami un nediskriminējoši". Šīs garantijas ir jāsaņem, it īpaši ņemot vērā "dažādu neizsīkstošo enerģijas avotu tehnoloģiju, dalītās ražošanas un koģenerācijas izmaksas un ieguvumus".

55. Otra tiesību normu grupa vairāk ir vērsta uz to, lai nepieļautu zaļās elektroenerģijas diskriminēšanu.

56. Piemēram, Direktīvas 2001/77 7. panta 2. punktā ir paredzēts, ka standarta noteikumiem attiecībā uz izmaksu segšanu saistībā ar tādiem tehniskiem pielāgojumiem, kas vajadzīgi, lai integrētu jaunus ražotājus, kuri ievada savstarpēji savienotajā tīklā zaļo elektroenerģiju, ir jāpamatojas uz "objektīviem, atklātiem un nediskriminējošiem kritērijiem", kas ņem vērā visas izmaksas un ieguvumus, kuri saistīti ar minēto ražotāju pieslēgšanu tīklam.

57. Pēc līdzīgas loģikas šīs direktīvas 7. panta 6. punktā dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt, ka samaksas iekasēšana par pārvadi un sadali nav diskriminējoša attiecībā uz zaļo elektroenerģiju, "tostarp jo īpaši tādu elektrību, kas, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, ražota nomaļos reģionos, kā salās un reģionos ar zemu iedzīvotāju blīvumu". Šajā tiesību normā ir precizēts, ka attiecīgā gadījumā dalībvalstis izveido tiesisku regulējumu vai prasa pārvades sistēmu operatoriem un sadales sistēmu operatoriem nodrošināt, ka samaksa, ko par zaļās elektroenerģijas pārvadi un sadali iekasē no uzņēmumiem, atspoguļo reālus izmaksu ietaupījumus, kas radušies uzņēmuma pieslēgšanas pie tīkla rezultātā, un ka šādi izmaksu ietaupījumi "var rasties, izmantojot tiešu pieslēgumu zemsprieguma tīklam".

58. Trešā tiesību normu grupa rada pozitīvas diskriminācijas iespēju, ko pamato vides aizsardzības mērķis.

59. Šajā kategorijā es iekļauju Direktīvas 2003/54 3. panta 2. punktu, kas, būtībā pārņemot Direktīvas 96/92 3. panta 2. punkta formulējumu, ļauj dalībvalstīm uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē, uzlikt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, kuras cita starpā var attiekties uz "vides aizsardzību", "tostarp energoefektivitāti un klimata aizsardzību" [21], ar nosacījumu, ka šādām saistībām "[jābūt] skaidri definētām, pārredzamām un nediskriminējošām un pārbaudāmām" un tām "jāgarantē tas, ka visiem ES elektroenerģijas uzņēmumiem ir vienlīdzīga pieeja valstu patērētājiem" [22].

21 — Šī teikuma daļa tika pievienota ar Direktīvu 2003/54.

22 — Turpat.

60. Minētajā kategorijā būtībā arī jāiekļauj Direktīvas 96/92 11. panta 3. punkts, Direktīvas 2003/54 14. panta 4. punkts un Direktīvas 2001/77 7. panta 1. punkts, kas nodrošina zaļajai elektroenerģijai prioritāru pieeju tīklam.

61. Vai jebkādas diskriminācijas aizliegums, tostarp attiecībā uz tarifiem, starp tīkla lietotājiem nepieļauj to, ka dalībvalsts pieņem tādu pasākumu kā pamatlietā aplūkotais, kas paredz bezmaksas sadali tikai zaļajai elektroenerģijai, kura tiek tieši ievadīta sadales tīklos?

62. No pirmā skatiena atbilde šķiet acīmredzama, jo bezmaksas [sadales] pasākums rada dubultu diskrimināciju, proti, pirmkārt, starp zaļo elektroenerģiju un tādu elektroenerģiju, kas nav saražota no atjaunojamajiem energoresursiem, un, otrkārt, starp elektroenerģiju, kas tieši ievadīta sadales tīklos, un tādu, proti, importēto elektroenerģiju, kas vispirms tiek ievadīta pārvades tīklos. Turklāt šķiet, ka pēdējā diskriminācija ir tiešā pretrunā Direktīvas 2001/77 7. panta 6. punkta pirmās daļas noteikumiem, kas aizliedz diskrimināciju saistībā ar zaļās elektroenerģijas ģeogrāfiskās izcelsmes vietu.

63. Tomēr vēl nav skaidrs, vai šī diskriminācija var tikt pamatota ar mērķi veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

64. Lai gan Tiesa nav skaidri paredzējusi iespēju atsaukties uz vides aizsardzību kā attaisnojumu diskriminējošiem pasākumiem, kas būtu ļāvis sniegt piemērotu skaidrojumu judikatūrai, kura tikusi kvalificētā kā "neskaidra" [23], tomēr vairākus spriedumus var saprast tikai ar pieņēmumu, ka šāds mērķis var tikt atzīts kā attaisnojums pasākumiem, kuru diskriminējošais raksturs jau iepriekš ir ticis noteikts.

65. Proti, šis diskriminēšanas apslēpšanas fenomens neapšaubāmi izriet no judikatūras, pat ja process, kas ir šāda risinājuma pamatā, joprojām slēpjas zināmā noslēpumā.

66. Jāatgādina, ka savā 1992. gada 9. jūlija spriedumā Komisija/Beļģija [24] "Valonijas atkritumu" lietā Tiesa, vienlaikus norādot, ka obligātās prasības ņem vērā tikai attiecībā uz pasākumiem, kas atšķirīgi piemērojami valsts un importētiem produktiem, tomēr, pamatojoties uz principu, ka videi nodarīts kaitējums jālabo, pirmām kārtām novēršot tā cēloni, kā arī uz pašpietiekamības un tuvākās vietas izvēles principiem, atzina, ka, "ņemot vērā atšķirības starp dažādās vietās saražotajiem atkritumiem un to saistību ar to rašanās vietu", apstrīdētie pasākumi, kas aizliedza ievest atkritumus attiecīgajā reģionā, nevar tikt uzskatīti par diskriminējošiem [25].

67. Tādēļ, piemērojot judikatūru, saskaņā ar kuru vienlīdzīgas attieksmes princips pieprasa, ka līdzīgas situācijas nedrīkst tikt aplūkotas atšķirīgi un ka atšķirīgas situācijas nedrīkst tikt vērtētas līdzīgi, Tiesa izvairījās no diskriminācijas konstatēšanas, atzīstot atšķirīgas situācijas esamību, kura izriet no "atkritumu īpašā rakstura", kas pamato atšķirīgu attieksmi.

68. Savā 2001. gada 13. marta spriedumā *PreussenElektra* [26] Tiesa, nepievēršot uzmanību tam, vai valsts tiesiskais regulējums, kas nosaka elektroenerģijas piegādātājiem pienākumu par minimālo cenu iepirkt zaļo elektroenerģiju, kura saražota to piegādes zonā, ir vai nav diskriminējošs, secināja, ka šis tiesiskais regulējums bija saderīgs ar preču brīvu apriti, tostarp tāpēc, ka pasākums bija noderīgs vides aizsardzībai un bija "arī" vērsts uz cilvēku un dzīvnieku veselības un dzīvības aizsardzību, kā arī uz augu aizsardzību, kas ir EKL 30. pantā noteiktie vispārējo interešu iemesli.

23 — Skat. Rigaux, A., *Revue Europe nº 2*, 2012. gada februāris, 75. komentārs. Šis atzinums ir pārņemts Le Baut-Ferrarese, B., *Revue Environnement et Développement durable, nº 11*, 2014. gada novembris, 75. komentārs. Saistībā ar Tiesas pieejas kritisko novērtējumu skat. arī Michel, V., "Marché intérieur et politiques de l'Union: brèves réflexions sur une quête d'unité", *L'identité du droit de l'Union européenne – Mélanges en l'honneur de Claude Blumann*, 2015, 229. lpp..

24 — C-2/90, EU:C:1992:310.

25 — 34.–36. punkts.

26 — C-379/98, EU:C:2001:160.

69. Visbeidzot jāatzīmē, ka savā 2014. gada 11. septembra spriedumā *Essent Belgium*[27] uz jautājumu par iespējamu nediskriminācijas noteikumu pārkāpumu Tiesa atbildēja, it īpaši norādot, ka "iesniedzējtiesa nepaskaidro, kādēļ šāda [zaļo sertifikātu] shēma [..] var radīt atšķirīgu attieksmi, kas veido diskrimināciju pilsonības dēļ, ne arī kā šāda atšķirīga attieksme vajadzības gadījumā būtu jānošķir no attieksmes pret izcelsmes apliecinājumiem un elektroenerģiju no citām dalībvalstīm, kas jau ir pirmā prejudiciālā jautājuma priekšmets"[28], kurā Tiesu lūdza valsts pasākumu izvērtēt no preču brīvas aprites viedokļa.

70. Jautājums par diskrimināciju tātad iekļaujas vispārējā izvērtējumā par šķēršļa esamību un tā iespējamo attaisnojumu.

71. Pat ja risinājuma pamats, šķiet, ir mainījies un turklāt ir grūti noteikt, vai tagad tas var tikt rasts, atteicoties no principa, ka tikai pasākums, ko piemēro bez izšķirības, var tikt attaisnots ar kādu no Tiesas judikatūrā noteiktajām obligātajām prasībām, vai atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu sasaistot ar EKL 30. pantā noteiktajiem vispārējo interešu iemesliem, no minētajiem judikatūras precedentiem ir iespējams secināt, ka Tiesa atzīst, ka diskriminējoši valsts pasākumi var tikt attaisnoti ar vides aizsardzības mērķi, ja vien tajos ir ievērots samērīguma princips[29].

72. Neredzu iemeslu, kāpēc lai būtu citādi, ja valsts pasākums ir jāizvērtē, ņemot vērā nevis vispārīgo nediskriminācijas principu, bet gan šī principa īpašās izpausmes, kas ietvertas atvasināto tiesību normās.

73. Manuprāt, šīs normas par diskriminācijas aizliegumu neļauj atsaukties uz pamatojumiem saistībā ar vides aizsardzību tikai tad, ja tās aizliedz vai saskaņo valsts tiesību aktus attiecībā uz ierobežojumiem, ko var piemērot zaļās elektroenerģijas importam, ar mērķi veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu. Citiem vārdiem, tikai tad, ja kāda no atvasināto tiesību normām aizliegtu visus šķēršļus zaļās elektroenerģijas importam vai skaidri norādītu gadījumus, kādos ierobežojumi var tikt pieļauti, lai veicinātu šīs elektroenerģijas izmantošanu, dalībvalstīm vairs nebūtu rīcības brīvības, kas tām ļautu izmantot šādu pamatojumu, lai attaisnotu ierobežojumu.

74. Tomēr šādas tiesību normas nav atrodamas nedz Direktīvās 96/92 un 2003/54, nedz Direktīvā 2001/77, ievērojot, ka pēdējās minētās direktīvas 7. panta 6. punkts, kura mērķis ir aizliegt zaļās elektroenerģijas ražošanas iekārtu diskrimināciju pēc ģeogrāfiska kritērija, it īpaši tad, ja šīs iekārtas atrodas nomaļos reģionos, kuriem ir grūtības ar piekļuvi galvenajiem Eiropas elektroenerģijas tīkliem, nevar tikt interpretēts tādējādi, ka tas izslēdz jebkādu atšķirīgu attieksmi, kas balstīta uz nacionālo kritēriju un, pēc Tiesas apsvērumiem, ir attaisnota ar skaidru norādi uz objektīvu atšķirību starp zaļās elektroenerģijas ražošanu, kas notiek valsts teritorijā, un zaļās elektroenerģijas ražošanu citās dalībvalstīs.

75. Šādu iemeslu dēļ es ierosinu atbildēt uz trešo jautājumu, ka noteikumi par diskriminācijas aizliegumu, kas paredzēti EKL 12. pantā un Direktīvās 96/92, 2003/54 un 2001/77, pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali paredzot tikai tām ražošanas iekārtām, kas tieši pieslēgtas attiecīgajā dalībvalstī vai kādā šīs valsts reģionā esošajiem sadales tīkliem, tādējādi no bezmaksas sadales tiek izslēgtas ražošanas iekārtas, kas atrodas citās dalībvalstīs, ja šis valsts tiesiskais regulējums atbilstoši samērīguma principam garantē izvirzītā mērķa izpildi un nepārsniedz to, kas vajadzīgs tā sasniegšanai.

76. Es analizēšu pamatlietā aplūkoto sistēmu samērīgumu, skatot to no preču brīvas aprites skatpunkta.

27 — No C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192.

28 — 119. punkts.

29 — Šajā ziņā skat. it īpaši López Escudero, M., "Régimes nationaux d'aide à l'énergie verte face à la libre circulation des marchandises dans l'Union européenne", *Revues des affaires européennes*, 2014/3, 593. lpp., it īpaši 599. lpp., un Le Baut-Ferrarese, B., minēts iepriekš.

C – *Par pirmo un otro jautājumu*

77. Ar savu pirmo un otro jautājumu, kas jāaplūko kopsakarā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali paredzot tikai tām ražošanas iekārtām, kas tieši pieslēgtas attiecīgajā dalībvalstī vai kādā šīs valsts reģionā esošajiem sadales tīkliem, tādējādi no bezmaksas sadales tiek izslēgtas ražošanas iekārtas, kas atrodas citās dalībvalstīs.

78. Uzdotais jautājums ir par to, vai pamatlietā aplūkotās sistēmas var kavēt elektroenerģijas, it īpaši zaļās elektroenerģijas, importu no citām dalībvalstīm un tādējādi ir uzskatāmas par pasākumiem ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas principā ir aizliegti ar EKL 28. pantu, ja vien šis tiesiskais regulējums nav objektīvi attaisnojams.

79. Šis jautājums, protams, atgādina jautājumus, uz kuriem Tiesa nesen atbildēja savos divos nesen pasludinātajos spriedumos – 2014. gada 1. jūlija spriedumā *Ålands Vindkraft*[30] un 2014. gada 11. septembra spriedumā *Essent Belgium*[31] par valsts atbalsta zaļās elektroenerģijas ražošanai sistēmu atbilstību Savienības tiesībām, un argumentācijas sākuma punkts, kas jāņem vērā, ir par to, vai šajos divos precedentos pieņemto risinājumu struktūra var vienkārši tikt pārņemta šajā lietā, vai arī, gluži pretēji, šai lietai ir īpašas iezīmes, kas pamatotu atteikšanos no minētajiem risinājumiem.

80. Ieinteresētās personas, kas iesniegušas apsvērumus Tiesā, turklāt nav kļūdījušās šajā ziņā.

81. No vienas puses, Flandrijas reģions, Grieķijas valdība, kā arī Komisija apgalvo, balstoties uz argumentāciju pēc analoģijas, ka teritoriāli ierobežojumi zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales sistēmām ir uzskatāmi par attaisnotiem, jo, tāpat kā tiesiskais regulējums, kas aplūkots lietās, kurās tika taisīti 2014. gada 1. jūlija spriedums *Ålands Vindkraft*[32] un 2014. gada 11. septembra spriedums *Essent Belgium*[33], tiem ir leģitīms mērķis veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu elektroenerģijas ražošanā. Tomēr ir būtiska atšķirība starp, no vienas puses, Flandrijas reģiona pozīciju un, no otras puses, Grieķijas valdības un Komisijas pozīciju. Flandrijas reģions uzskata, ka ierobežojums zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadalei nav uzskatāms par pasākumu ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, jo, tā kā tas skar vienīgi elektroenerģiju, kas tiek tieši ievadīta sadales tīklos, tas neierobežotu elektroenerģijas pārrobežu tirdzniecību, kas var notikt tikai pārvades tīklos, izslēdzot sadales tīklus. Grieķijas valdība un Komisija gluži pretēji uzskata, ka tiesiskais regulējums pamatlietā ir pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību, tomēr tie ir attaisnoti ar vides aizsardzības mērķi, ar nosacījumu, saskaņā ar Komisijas viedokli, ka valsts tiesai būtu padziļināti jāizvērtē to samērīgums, ko būtu jāveic, ņemot vērā citu zaļās elektroenerģijas ražošanas atbalsta mehānismu kumulatīvo ietekmi.

82. Savukārt *Essent* gluži pretēji apgalvo, ka pastāv atšķirības, kas, pēc tās domām, izslēdz jebkādu agrākās judikatūras transponēšanu. Tā it īpaši uzskata, ka zaļo sertifikātu mehānisms ir atbalsta mehānisms zaļās elektroenerģijas ražošanai, kas pirms tirgus konjunktūras iejaukšanās garantē ar regulatīvās iestādes starpniecību priekšrocības ražotājam, ļaujot vienoties par sertifikātiem īpašā tirgū uz godīgiem nosacījumiem, savukārt zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales sistēma attiecas vienīgi uz elektroenerģijas sadali un patēriņu, vienpusēji dod priekšroku piegādātājiem un tai ir daudz lielāka finansiāla ietekme, jo sadales izmaksas attiecīgajā laikposmā bija līdz pat 37 % no elektroenerģijas galīgā rēķina.

30 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

31 — No C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192.

32 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

33 — No C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192.

83. Lai cik apšaubāma man arī nešķistu motivācija 2014. gada 1. jūlija spriedumā *Ålands Vindkraft*[34] un 2014. gada 11. septembra spriedumā *Essent Belgium*[35], man nešķiet iespējams ierosināt šajos secinājumos atteikties no tajos pieņemtā risinājuma, jo šāda novirzīšanās no judikatūras būtu iespējama gadījumā, ja notiktu būtiskas izmaiņas atbilstošajā tiesiskajā regulējumā, kas šajā lietā nav noticis; gluži pretēji, šī lieta attiecas uz senu un neaktuālu tiesisku situāciju. Tādējādi, sekojot šajos spriedumos ieskicētajai analīzei, es analizēšu tāda valsts tiesiskā regulējuma kā pamatlietā aplūkotais saderīgumu ar EK līguma tiesību normām par preču brīvu apriti.

84. Turklāt pēc tam, kad būšu izvērtējis, vai pamatlietā aplūkotās sistēmas nav šķērslis preču brīvai apritei, es attiecīgā gadījumā pārbaudīšu, vai šie iespējamie šķēršļi var tikt attaisnoti ar mērķi veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

1) Par šķēršļa preču brīvai apritei esamību

85. Iesākumā bija 1974. gada 11. jūlija sprieduma *Dassonville*[36] formula, saskaņā ar kuru jebkāds valsts pasākums, kas var tieši vai netieši, faktiski vai potenciāli likt šķēršļus Kopienas iekšējai tirdzniecībai, ir pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību[37].

86. Šajā ziņā ir jāatzīst, ka pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums var vismaz netieši un potenciāli likt šķēršļus elektroenerģijas[38], it īpaši zaļās elektroenerģijas, importam no citām dalībvalstīm.

87. Proti, tā kā ir skaidrs, ka importētā elektroenerģija tiek noteikti virzīta caur pārvades tīklu, nepastāvot iespējai to tieši ievadīt sadales tīklos, kas atrodas Flandrijas reģionā vai Beļģijā, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales ierobežošana tādējādi, ka tā tiek attiecināta tikai šiem sadales tīkliem tieši pieslēgtajām ražošanas iekārtām, nodrošina īpašas priekšrocības zaļajai elektroenerģijai, kas saražota Flandrijas reģionā vai Beļģijā, radot nelabvēlīgāku situāciju importētajai elektroenerģijai.

88. Tā kā tikai elektroenerģijas ražošanas iekārtas, kas atrodas Flandrijas reģionā vai Beļģijā, var gūt labumu no piešķirtajām priekšrocībām, nav svarīgi, ka šādai preferenciālai sistēmai var arī būt ierobežojoša ietekme uz Flandrijas vai Beļģijas iekārtām, kas ir tieši pieslēgtas nevis sadales tīklam, bet gan pārvades tīklam[39].

89. Tādējādi tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlietā aplūkotais ir pasākums ar importa kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas nav saderīgs ar EKL 28. pantu, ja vien tas nav objektīvi attaisnots.

34 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

35 — No C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192.

36 — 8/74, EU:C:1974:82.

37 — 5. punkts. Skat. arī spriedumus, 2014. gada 1. jūlijs, *Ålands Vindkraft* (C-573/12, EU:C:2014:2037, 66. punkts) un 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium* (no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 77. punkts).

38 — Jāatgādina, ka Tiesa, kura savā 1968. gada 10. decembra spriedumā Komisija/Itālija (7/68, EU:C:1968:51) ir pieņēmusi plašu definīciju jēdzienam "preces", kas ietver visas "preces, kas novērtējamas naudas izteiksmē un kā tādas var būt komercdarījumu priekšmets" (626. lpp.) (šajā ziņā skat. arī spriedumu, 2011. gada 14. aprīlis, *Vlaamse Dierenartsenvereniging* un *Janssens*, C-42/10, C-45/10 un C-57/10, EU:C:2011:253, 68. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra), skaidri atzina, ka elektroenerģija ir prece (skat. spriedumu, 2008. gada 17. jūlijs, *Essent Netwerk Noord* u.c., C-206/06, EU:C:2008:413, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 — Šajā ziņā skat. spriedumus, 1990. gada 20. marts, *Du Pont de Nemours Italiana* (C-21/88, EU:C:1990:121, 13. punkts) un 1991. gada 16. maijs, Komisija/Itālija (C-263/85, EU:C:1991:212).

2) Par iespējamo attaisnojumu

90. Atsaucoties uz pastāvīgo judikatūru, Tiesa savā 2014. gada 1. jūlija spriedumā *Ålands Vindkraft*[40] un 2014. gada 11. septembra spriedumā *Essent Belgium*[41] pasludināja, ka tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kas ir pasākums ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, var tikt attaisnots ar kādu no EKL 30. pantā uzskaitītajiem vispārējo interešu iemesliem vai obligātajām prasībām un ka valsts pasākumam abos gadījumos ir jābūt piemērotam, lai nodrošinātu izvirzītā mērķa sasniegšanu, un tas nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai[42].

91. Pēc tam, mērķi veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu elektroenerģijas ražošanai saistot gan ar judikatūrā nostiprināto obligāto prasību jēdzienu, gan ar vispārējo interešu iemesliem, kas definēti EKL 30. pantā, Tiesa secināja, ka šis mērķis principā var attaisnot iespējamus šķēršļus preču brīvai apritei.

92. Tiklīdz šis princips tika atzīts, Tiesa izvērtēja šķēršļa pārvietošanās brīvībai, ko rada valsts zaļās elektroenerģijas atbalsta sistēmas, samērīgumu.

93. Tieši tāpat ir nepieciešams izvērtēt pamatlietā aplūkoto valsts pasākumu samērīgumu, cenšoties noskaidrot, vai šie pasākumi ir vajadzīgi un patiešām atbilst mērķim veicināt atjaunojamo energoresursu izmantošanu.

94. Attiecībā uz, pirmkārt, pamatlietā aplūkoto valsts pasākumu piemērotību izvirzītā mērķa sasniegšanai ir jānorāda, ka atšķirībā no atbalsta shēmām, kas tika izvērtētas lietās, kurās tika pasludināti 2014. gada 1. jūlija spriedums *Ålands Vindkraft*[43] un 2014. gada 11. septembra spriedums *Essent Belgium*[44], un kas bija izstrādātas tā, lai sniegtu tiešas priekšrocības zaļās elektroenerģijas ražošanai[45], pamatlietā aplūkotie zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales pasākumi tieši nerada priekšrocības ražotājiem, jo pirmām kārtām dod labumu tieši piegādātājiem un – iespējams – arī patērētājiem, ar nosacījumu, ka piegādātāji tiem sniedz atlaides, ko paši iegūst no bezmaksas sadales.

95. Tomēr šie pasākumi šķiet piemēroti, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, jo, samazinot sadales izmaksas, tie rosina piegādātājus palielināt zaļās elektroenerģijas īpatsvaru to piedāvāto dažādo enerģijas veidu struktūrā un tādējādi veicina, pat netieši, pieprasījuma palielināšanu, atbilstoši veicinot atjaunojamo energoresursu izmantošanas palielināšanu elektroenerģijas ražošanā.

96. Direktīvas 2001/77 4. panta 1. punktā turklāt ir norāde uz to, ka nav svarīgi, vai atbalsts ir tiešs vai netiešs, lai to kvalificētu kā atbalsta shēmu, jo šī tiesību norma iekļauj šādas shēmas definīcijā visus mehānismus, ar ko elektroenerģijas ražotājs saņem, pamatojoties uz valsts iestāžu ieviesto tiesisko regulējumu, "tiešu vai netiešu" atbalstu.

97. Otrkārt, attiecībā uz jautājumu par to, vai pamatlietā aplūkotie valsts pasākumi nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, ir jākonstatē, ka Tiesa, pamatojoties uz apstākli, ka Savienības likumdevējs uzticēja dažādām dalībvalstīm noteikt valsts mērķus, lai taisnīgi sadalītu nepieciešamās pūles, ņemot vērā atšķirības, kas saistītas ar sākotnējām situācijām, tādas enerģijas attīstības iespējām, kas iegūta no atjaunojamajiem energoresursiem, un dažādu enerģijas veidu struktūrām, atzina, ka atbalsta shēmām var būt piesaistīti teritoriāli ierobežojumi un rīcība valsts līmenī tiek uzskatīta par piemērotāku nekā rīcība Savienības līmenī.

40 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

41 — No C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192.

42 — Skat. attiecīgi 76. un 89. punktu.

43 — C-573/12, EU:C:2014:2037.

44 — No C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192.

45 — Skat. attiecīgi 95. un 98. punktu.

98. Lai arī es nepiekrītu šai pieejai, es neredzu būtisku atšķirību starp teritoriālajiem ierobežojumiem, kas attiecas uz atbalsta shēmām, pamatojoties uz iegādes saistībām noteiktā piegādes zonā vai zaļo sertifikātu izmantošanu, un pamatlietā aplūkoto zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadales sistēmas teritoriālu ierobežojumu, kura mērķis ir palīdzēt īstenot Beļģijas Karalistes izvirzītos vides mērķus, kas attiecas uz siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas samazināšanu. Tāpat kā zaļo sertifikātu sistēmai, arī bezmaksas sadales pasākuma mērķis saskaņā ar 2003. gada 4. aprīļa lēmuma preambulu bija veicināt zaļās elektroenerģijas decentralizētu ražošanu vietējās iekārtās.

99. Tādēļ uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru, zaļās elektroenerģijas bezmaksas sadali paredzot tikai tām ražošanas iekārtām, kas tieši pieslēgtas attiecīgajā dalībvalstī vai kādā šīs valsts reģionā esošajiem sadales tīkliem, tādējādi no bezmaksas sadales tiek izslēgtas ražošanas iekārtas, kas atrodas citās dalībvalstīs.

V – Secinājumi

100. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es uzskatu, ka uz *rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briseles pirmās instances tiesa, Beļģija) uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild tādējādi, ka, pirmkārt, noteikumi par diskriminācijas aizliegumu, kas paredzēti EKL 12. pantā, Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvā 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu, Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvā 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu un Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 27. septembra Direktīvā 2001/77/EK par tādas elektroenerģijas pielietojuma veicināšanu iekšējā elektrības tirgū, kas ražota, izmantojot neizsīkstošos enerģijas avotus, un, otrkārt, EKL 28. un 30. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkotais, ar kuru, no atjaunojamiem energoresursiem ražotās elektroenerģijas bezmaksas sadali paredzot tikai tām ražošanas iekārtām, kas tieši pieslēgtas attiecīgajā dalībvalstī vai kādā šīs valsts reģionā esošajiem sadales tīkliem, tādējādi no bezmaksas sadales tiek izslēgtas ražošanas iekārtas, kas atrodas citās dalībvalstīs.